

många ord, som i andra förekomma och här således måst upptagas. Munarterna hafva det gemensamt med talspråket att för vighetens skull förkorta eller sammandraga formerna; i sådana fall har stundom någon bokstaf inom klammer blifvit tillagd, men höres numera icke uttalet. Stamorden äro i allmänhet ställda i spetsen, ättlingarne derunder, hvilket utan tvifvel är den ändamålsenligaste och riktigaste anordningen, dels emedan man sålunda har tillfälle att se stam, grenar och blad, och följaktligen öfverskåda ordets lifs- och utvecklingshistoria, dels derigenom undvikas att vid hvarje särskilt ord angifva stamordet. På behöriga ställen äro dock de härledda orden upptagna och hänvisning lemnad till stamordet, der de finnas anförda. Men ehuru tjenlig en sådan lexikalisk uppställning än är, så innebär hon dock enkannerligen för skrifvaren af en svensk landskapsordbok ganska stora svårigheter, enär ordets härledning i sig sjelf stundom är dunkel, eller hos det i munarterna eller fornspråket kvarlevande stamordet den ursprungliga eller ock en sådan betydelse fattas, som förmedlar öfvergången och till fullo berättigar att inordna ordet under det egentliga hufvudbegreppet, hvilket kan uppsåras. I många fall finnes ej i våra munarter stam- eller rot-ordet kvar, men då ättlingarne och beslägtade fornspråk klarligen ådagalägga att ett sådant ord hos oss funnits, har jag trott mig böra uppställa det samma, likväl alltid med bifogad uppgift att stamordet numera ej kvarletver. Så är t. ex. förhållandet med *fal*, adj. blek (sid. 124) och några förlorade starka verber. Stälлена, der orden äro hörda och upptecknade, äro angifna, icke blott landskapet utan vanligen häradet, socknen och stundom byen, hvilket ansetts vara nödvändigt, emedan i de större socknarne munarterna skifta ej blott med hänseende till ordens uttal, utan i vissa byar höras uraldriga ord, som af de öfriga sockenborne ej användas, under stundom ej ens äro kända. Att mångt ord äfven för dem, som äro födda i samma landskap, hvarifrån det är hemtadt, förekommer helt främmande, är visserligen ej att undra öfver, enär efterhand allt flera ord dels försvinna ur bruk, dels blifva mycket sällsynta och ännu höras måhända blott på någon gammal gubbes eller gummas vissnade läppar, hvarifrån de blifvit upptecknade.

Med hänseende till uttalet af orden kommer jag på annat ställe att yttra mig, vill derföre här blott nämna att då bokstafven **l** är tryckt med fet eller så kallad kursiv stil, så utmärkes dermed det tjocka **l**-ljudet, hvilket i många landskaper är så vanligt, och utgör ett tjockt gomljud, uppkommet genom tungspetsens höjning eller anstötning mot gommens främre del. Bokstafven **ll** uttalas stundom i gommen med ett tjockt ljud, hvilket i ordboken betecknas med ett fett **ll**. Då vokalen *o* är försedd med tonvigtstecken (*ó*) utmärkes att ljudet är *å*. Dubbelt *v* (*w*) uttalas såsom i engelskan dubbelt *w*; *hwäjt* t. ex. uttalas alltså *hoäjt*.

3. Seder, bruk och vidskepliga föreställningar.

Många af landskapsorden kunna icke förklaras utan att skildra folkets lefnads-sätt, hemvanor och vidskepliga föreställningar. Jag har derföre ansett det vara behöfligt att härför redogöra, för så vidt som ifrågavarande föremål genom egendomliga benämningar eller talesätt stå i sammanhang med folkspråket. På detta sätt lemnas ej betydelselösa bidrag till sedernas historia och en skildring af den folkegendomlighet, som efterhand genom de nya förhållanderna alltmera försvinner.

4. Biträde.

Med hänseende till en svensk landskapsordbok är det obestridligt att en endas flit här omöjlig kan vara tillräcklig. Det har derföre varit för mig högnödigt att från särskilda orter genom män, med allmogemålen fullt förtrogne, erhålla uppteckningar derutur, och det är en kär pligt att till tacksam erinran bevara deras namn, som så välvilligt och kraftigt bidragit till samlandet af denna språkskatts ordförråd.

Hvad Sverige vidkommer, har jag erhållit de omfångsrikaste språksamlingarne af pastor *Joh. And. Linder* på Johannisgård vid Umeå för Vesterbotten, af magister *F. Unander* för norra Ångermanland och södra Vesterbotten, af pastor *M. Löfving* för n. Vesterbotten, af lektor *C. J. af Nordin* för södra Ångermanland, af kontraktsprosten *Jonas Östlund* för Jemtland, af pastor *Svanberg* för Herjedalen, af pastor *A. G. Sefström* † och d:r *I. Landgren* för Helsingland, af f. d. riksdagsmannen *Bälter Sven Ersson* för Mora, af pastor *E. Rosenius* för